

Dr. sc Tomislav Dagen,*
Tajnik Akademije za umjetnost i kulturu u Osijeku
Sveučilište Josip Juraj Strossmayer, Osijek
Republika Hrvatska

ПРЕГЛЕДНИ НАУЧНИ РАД
doi:10.5937/zrpfni1983125D

UDK: 323.28(497.5)
Раd примљен: 08.07.2019.
Раd прихваћен: 08.10.2019.

PRAVNOPOVIJESNE OKOLNOSTI PRAVNOG (POLITIČKOG) AKTIVIZMA U BORBI PROTIV TERORIZMA REPUBLIKE HRVATSKE**

Apstrakt: *Sagledavajući suvremene pravne (normativne) oblike borbe protiv terorizma u Europskoj uniji, neupitno je i činjenično da iza svake akcije (uključujući i političku) postoji pravna osnova/temelj na kojem počiva takva akcija. Upravo određena povijesna događanja s kraja 20. stoljeća i početka 21. stoljeća, kako u Svijetu, Europskoj uniji, tako i u Republici Hrvatskoj, uzrokovat će kauzalnost između samih povijesnih događaja/političkih odluka i pravnog normiranja/pravnog aktivizma u borbi protiv terorizma. Normativno uređivanje borbe protiv terorizma (in)direktno će se upravo zbog činjenice općepoznatog i globalno nazvanog „rata protiv terorizama“, „Arapskog proljeća“ i pojave terorističkih napada u Europi, kao i samog procesa pristupa Europskoj uniji, tako i samim članstvom u Europskoj uniji odraziti na političku akciju i normativno reguliranje borbe protiv terorizma i nakon samog pristupa Europskoj uniji. Normativno uređenje borbe protiv terorizma, a pravno-povijesno gledano na primjeru Republike Hrvatske imat će višeznačnu ulogu važnosti takve borbe; prvo; pripadnost svjetskoj/europskoj skupini zemalja koje normativno uređuje borbu protiv terorizma, drugo; ujednačavanje hrvatskih pravnih normi koji reguliraju pitanje borbe protiv terorizma s pravnim stečevinama Europske unije (acquis communautaire Europske unije) u postupku pristupa Republike Hrvatske u punopravno članstvo Europskoj uniji, te kao treće; pravno normiranje borbe protiv terorizma kauzalno je povezano kako po pitanju zaštite nacionalne sigurnosti u nacionalnom značenju, tako i po pitanju same sigurnosti Europske unije i samih susjednih zemalja Republike Hrvatske.*

Ključne riječi: *terorizam, pravne norme, pravno reguliranje borbe protiv terorizma, nacionalna sigurnost.*

* tdagen@net.hr

** „Раd је саопштен на међународној научној конференцији „Право и мултидисциплинарност“, која је одржана 12. и 13. априла 2019. године на Правном факултету Универзитета у Нишу.

1. Uvod

Sagledavajući s vremenske distance hrvatski pravni i politički aktivizam u borbi protiv terorizma u vremenu od međunarodnopravnog stjecanja državnosti, podnošenja zahtjeva za članstvom Europskoj uniji, stjecanja statusa kandidata, otvaranja pristupnih pregovora i stjecanja punopravnog člana europske „obitelji“, uz povijesnu činjenicu da je politička agenda većine političkih stranaka u suvremenoj političkoj povijesti u Republici bila pripadnost zapadnoeuropskom nacionalnim, političkim i pravnim vrijednostima, takav realitet povijesnih okolnosti upravo nam nameće činjenicu obveze hrvatskog zakonodavstva za harmonizacijom nacionalnih pravnih propisa sa europskom pravnom stečevinom u pogledu borbe protiv terorizma.

Dokazivanje pravnim (političkim) vrijednostima Europske ekonomske zajednice/Europske unije – biti će razlog za pravnim (političkim) aktivizmom u svrhu pravnog normiranja „borbe“ protiv terorizma u Republici Hrvatskoj, a koje se događati u realnom vremenu temeljem dviju činjenica/pravnih osnova koje će utjecati na takav pravni aktivizam. Stoga u ovom radu i samom istraživanju dokazati ćemo činjenicu da hrvatski pristup zapadnoeuropskom pravnom poretku i punopravnom članstvu Europskoj uniji u pogledu ispunjenja obveza iz Poglavlja 24 „Pravda, sloboda i sigurnost (terorizam)“ temeljit će se na možebitnom dualizmu događanja, odnosno na činjenici da određeni događaji (povijesna zbivanja, okolnosti) u svijetu mogu utjecati na pravno normiranje/pravni aktivizam u borbi protiv terorizma. Određeni događaji s kraja 20. stoljeća i početka 21. stoljeća, kako u Svijetu, Europskoj uniji, tako i u Republici Hrvatskoj, uzrokovat će kauzalnost između samih povijesnih događaja/političkih odluka i pravnog normiranja/pravnog aktivizma u borbi protiv terorizma. Te sama struktura ovog rada će i dokazati kako su određene pojave, nacionalni (unutardržavni), regionalni i događaji šireg međunarodnog značenja utjecali na hrvatski politički i zakonodavni aktivizam/normiranje terorizma i borbe protiv istog, a ujedno – paralelno ispunjavalo hrvatsku obvezu usklađivanja nacionalnih pravnih propisa s europskim pravnim stečevinama (*acquis communautaire Europske unije*) i samo ispunjenje uvjeta iz pregovaračkog Poglavlja 24.

Upravo takva kauzalnost nameće nam pitanja je li hrvatsko ispunjenje određenih uvjeta iz pristupnih pregovora, tj. uvjeta iz Poglavlja 24, a koji se tiču pitanje pravnog i svakog drugog reguliranja borbe protiv terorizma išlo paralelno s određenim događajima (geopolitičkim, političkim, sigurnosnim) u Europi i Svijetu, odnosno da je normativno uređenje borbe protiv terorizma imalo (ima) višeznačnu ulogu važnosti takve borbe, a koje se održavalo kroz; prvo; pripadnost svjetskoj/europskoj skupini zemalja koje normativno uređuje borbu protiv terorizma, drugo; ujednačavanje hrvatskih pravnih normi koji reguliraju

pitanje borbe protiv terorizma s pravnim stečevinama Europske unije (*acquis communautaire Europske unije*) u postupku pristupa Republike Hrvatske u punopravno članstvo Europskoj uniji. U tom smislu, struktura ovog rada i samog istraživanja podijelila bi se na način da bi se prvotno prikazali i dokazali koje su to povijesne pravne, političke, geopolitičke i sigurnosne okolnosti, bilo na nacionalnoj razini, regionalnoj ili široj utjecale na pravni i politički aktivizam, odnosno normativno djelovanje hrvatskog zakonodavstva u borbi protiv terorizma. Na temelju prikazanih povijesnih okolnosti koje će utjecati na pravno/političko djelovanje, a upravo dokazujući kauzalnost između istih i hrvatskog normativnog djelovanja, u trećem dijelu ovog rada prikazati ćemo koje su to hrvatski pravni realiteti (pravnopovijesne činjenice) s kojima se Republika Hrvatska bori protiv terorizma u postupku pristupa Europskoj uniji i nakon samog stjecanja punopravnog članstva. Na kraju samog rada u zaključnom razmišljanju dat će se naglasak upravo na kauzalnosti-povezivosti uzroka i pravne reakcije hrvatskog zakonodavstva.

2. Pravnopovijesne okolnosti (činjenični razlozi) za hrvatski pravno aktivizam

2.1. Teorijsko (pravno) političko definiranje terorizma od strane Europske unije

U smislu samog shvaćanja koje su to povijesne okolnosti – činjenični izazovi koji su utjecali na hrvatski pravno/normativni aktivizam u borbi protiv terorizma, neosporna je činjenica da bi se prvotno trebalo naznačiti – definirati pojam „Terorizam“ kao jedan najrasprostranjeniji fenomen ugroze od kojeg nitko nije siguran bez obzira na vrijeme i mjesto življenja. Upravo takvu činjenicu o terorizmu kao fenomenu 21. stoljeća primjećuje i sam Bilandžić u svom radu gdje navodi: „Do kraja 20. stoljeća terorizam je smatran marginalnom prijetnjom međunarodnoj sigurnosti i nacionalnoj sigurnosti država. No, od početka 21. stoljeća (protu) terorizam je središnje pitanje organiziranja međunarodne sigurnosti, zauzeo je mjesto koje je prije imao hladni rat“ (Bilandžić, 2013:31). Stoga, bez obzira na povijesni razvoj, za pojmovno definiranje terorizma može se reći:

- „Terorizam predstavlja kontinuirani izazov legitimitetu vlasti, dok se terorističkim djelovanjima narušava normalnost ukupnog društvenog života i političkog poretka“ (Bilandžić, 2013:31),
- „Terorizam se sastoji od korištenja nasilja ili prijetnje od strane organizirane skupine za postizanje političkih ciljeva. Žrtve terorizma su važne kao sredstvo za utjecaj na širu ciljanu publiku. Žrtve su obično civili jer napadi na njih povećavaju utjecaj nasilja na ciljanu publiku. Terorizam je također

oružje slabih. Grupe koje su u stanju steći željene političke ciljeve drugim sredstvima kao što su pobjeda na izborima, unutarelitnim manevriranju, vojnim potezama, podmićivanjem, pobuni ili građanskom ratuvjerojatno je da će se osloniti na terorizam kao primarni način pokušaja postizanje svojih ciljeva“ (Lutz, Lutz: 63).

Stoga, definirati pojam „terorizam“ zahtjeva šire znanstveno-empirijsko istraživanja i shvaćanje konteksta vremena u kojem se pojedina definicija objavljivala i dokazivala, a kako se radi o suvremenoj pojavi iz 21. stoljeća koja je zauzela umjesto Hladnog rata mjesto svjetskoj prijetnji miru, jasno nam se onda može nametnuti zajednička osnova svih teorija, a to je ugroza – nacionalna, nadnacionalna, politička, pravna.

U tom smislu, a zbog prirode samog istraživanja u ovom radu i davanja naglaska na hrvatsko pravno normiranje u skladu s međunarodnopravnim i stečevinama Europske unije, valjalo bi stoga navesti da ne postoji univerzalna/generička definicija terorizma od strane Europske unije, već se isto definira o strane pojedinog tijela Europske unije u kontekstu vremena i načina djelovanja:

1. „Terorizam je prijetnja koja ne prepoznaje granice i može utjecati na države i narode bez obzira na njih geografski položaj. Države EU i građani nisu iznimka. Pojedinci i skupine koji vjeruju da mogu ostvariti svoje političke ciljeve korištenjem terora predstavljaju ozbiljnu prijetnju demokratskim vrijednostima naših društava i pravima i slobodama naših građana posebno nediskriminirajućim usmjeravanjem na nevine ljude. Djela terorizma su kriminalna i neopravdana, i kao takva se moraju tretirati u svim okolnostima“.¹
2. „Teroristička djela čine jedno od najtežih kršenja univerzalnih vrijednosti ljudskog dostojanstva, slobode, jednakosti i solidarnosti te uživanja ljudskih prava i temeljnih sloboda na kojima je Unija utemeljena. Ona također predstavljaju jedan od najtežih napada na demokraciju i vladavinu prava, načela koja su zajednička državama članicama i na kojima se Unija temelji“.²
3. „Terorizam ugrožava našu sigurnost, vrijednosti naših demokratskih društava te prava i slobode europskih građana. Borba protiv terorizma najvažniji je prioritet EU-a i njegovih država članica, kao i njihovih međunarodnih partnera“.³

1 Više o definiciji terorizma vidi na mrežnoj stranici Europske komisije, https://ec.europa.eu/home-affairs/what-we-do/policies/crisis-and-terrorism_en (20. 05. 2019.)

2 Direktiva (EU) 2017/541 Europskog parlamenta i Vijeća od 15. 03. 2017. o suzbijanju terorizma i zamjeni Okvirne odluke Vijeća 2002/475/PUP i o izmjeni Odluke Vijeća 2005/671/PUP

3 Na naslovnoj mrežnoj stranici Europskog vijeća – Vijeća Europske unije prikazana je definicija terorizma. O tome više vidi na mrežnoj stranici, <https://www.consilium.europa>.

Temeljem navedenih univerzalnih definicija terorizma i terorističkih djela, upravo suvremena povijesna događanja u Svijetu u Europskoj uniji utjecati će na europsko normativno djelovanje, a samim time kauzalno i na hrvatski pravni/normativni aktivizam u cilju pripadnosti svjetskoj/međunarodnoj borbi protiv terorizma, kao i činjenično-ispunjavanje uvjeta iz Poglavlja 24.

2.2. Pravno-povijesne okolnosti koje će utjecati na hrvatski pravni aktivizam u borbi protiv terorizma i ispunjenje uvjeta iz pregovaračkog poglavlja 24

Pripadnost Republike Hrvatske zapadnoeuropskim kulturnim i političkim vrijednostima od njenog osamostaljenja pa do punopravnog članstva Europskoj uniji, zahtijevati će također ispunjenje određenih formalnih/pravno-političkih uvjeta, odnosno harmonizaciju hrvatskog zakonodavstva s pravnim stečevinama Europske unije. U tom smislu suvremena pravna povijest Republike Hrvatske u pravnoj borbi protiv terorizma proizlaziti će iz spleta/pojaava nacionalnih (unutardržavnih), regionalnih i događaja šireg međunarodnog značenja koji će utjecati na hrvatski pravni/zakonodavni i politički aktivizam u borbi protiv terorizma. Upravo kumulacija nacionalnih i međunarodnih političkih i pravnih značaja biti će od kauzalnog značenja za hrvatski pravni-normativni aktivizam u borbi protiv terorizma, tj. primjetna će biti jaka kauzalna povezivost događaja/međunarodnopravnog djelovanja i karaktera i same pravne (re)akcije Republike Hrvatske, odnosno u užem intenzivnom značenju mogli bismo reći o dvotračnosti djelovanja i utjecaja na hrvatski pravni okvir u borbi protiv terorizma i samim time ispunjenje uvjeta iz Poglavlja 24.

U smislu dokazivanja teze ovog rada, prikazati ćemo one činjenice/okolnosti koje će (in)direktno utjecati na pravno djelovanje i samu borbu protiv terorizma. Kako smo već naveli, do kraja 20. stoljeća i napada na Sjedinjene Američke Države 11. rujna 2001. godine terorizam je smatran marginalnom prijetnjom (prijetnjom lokalnog karaktera) međunarodnoj sigurnosti, a ujedno i nacionalnim sigurnostima zemalja, te će takav događaj fundamentalno utjecati na usklađivanje europskog zakonodavstva u cilju efikasnijeg suzbijanja terorizma i organiziranog kriminala (Glavina, Banović Šimić, 2017:43). Međunarodno pravna akcija ili „Globalni rat protiv terorizma“ koji će uslijediti nakon nemilih događaja u Sjedinjenim Američkim Državama, odnosno sam događaj biti će čimbenik globalne koalicije protiv terorizma gdje će Europska unija uz Sjedinjene Američke Države postati glavni čimbenik globalne koalicije protiv terorizma (Turkalj, 2002: 1). Dokazivanje odlučnosti u „ratu protiv terorizma“, Europska unija će u vidu zakonodavne-pravne akcije usvojiti Plan akcije 21. rujna 2001.

godine. Plan akcije kao odgovor koji je uslijedio od strane šefova država i vlada zemalja članica Europske unije na terorističke napade na Sjedinjene Američke Države kako navodi Turkalj u svom radu, definirati će politiku Europske unije na suzbijanju terorizma te sam Plan sadrži niz mjera na četiri glavna područja:

1. jačanje policijske i pravosudne suradnje između država članica među kojima posebno značenje ima usvajanje Europskog uhidbenog naloga, stvaranje zajedničkih anti-terorističkih timova, te usvajanje liste terorističkih organizacija
2. izgradnju međunarodnopravnih instrumenata ratifikacijom postojećih parcijalnih anti-terorističkih konvencija, te usvajanjem opće konvencije o borbi protiv terorizma na razini UN koja bi sveobuhvatno regulirala ovu materiju
3. borbu protiv financiranja terorizma usvajanjem odgovarajućeg zakonodavstva koje će omogućiti zamrzavanje računa fizičkih i pravnih osoba osumnjičenih za financiranje terorizma
4. jačanje sigurnosti zračnog prometa.⁴

Pored Europske unije, Ujedinjeni narodi imati će (in)direktni utjecaj međunarodnoj borbi protiv terorizma u vidu donošenja Rezolucije VS UN-a 1373.⁵ Upravo globalno djelovanje u ratu protiv terorizma, posebno od strane Europske unije koja će 27. prosinca 2001. godine donijeti Zajedničko stajalište Vijeća Europske unije o borbi protiv terorizma (2001/930/ZVSP) i Zajedničko stajalište Vijeća od 27. prosinca 2001. godine o primjeni posebnih mjera u borbi protiv terorizma (2001/931/ZVSP) imati će jaku poveznicu s hrvatskim političkim i samim time pravnim aktivizmom u borbi protiv terorizma. Konkretno hrvatski pravni i politički aktivizam u smislu pravnog djelovanja u globalnoj i europskoj borbi protiv terorizma u najvećoj mjeri, a u smislu ostvarivanja same želje pripadnosti Europskoj uniji biti poklopio se s izazovima ispunjenja *Kopenhaških kriterija*⁶ (*politički, gospodarski, pravni (usvajanje cjelokupne pravne stečevine Europske unije – *acquis communautaire*)*) čime će se upravo takva borba protiv terorizma paralelno odvijati s usvajanjem pravne stečevine Europske unije u tom polju.

Daljnja konkretizacija europske borbe protiv terorizma kao sama povijesna okolnost u smislu utjecaja na hrvatski pravni prostor i pravno djelovanje možemo

4 Bulletin Quotidien Europe, Agence Europe, br. 8054, 23. 07. 2001., str. 6-8, <https://agenceurope.eu/en/bulletin/article/8054/1> (25. 05. 2019.) i Turkalj, op. cit., str. 5.

5 Rezolucija VS UN 1373 od 28. 9. 2001. godine, <https://www.un.org/sc/ctc/resources/databases/recommended-international-practices-codes-and-standards/united-nations-security-council-resolution-1373-2001> (26. 05. 2019.)

6 Kopenhaški kriteriji, https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/policy/conditions-membership_en (26. 05. 2019.)

reći da je bila i Okvirna odluka Vijeća Europske unije o suzbijanju terorizma od 13. lipnja 2002. godine.⁷ U istoj Odluci Europska unija će normativnim djelovanjem, normativnim smjernicama prema ostalim zemljama članicama Unije konkretizirati sadržaj (opus) terorističkog kaznenog djela, sadržajno razdijeliti na teroristička djela koja se odnose na skupinu, kaznena djela vezana za terorističke aktivnosti, kao i definirati kao kazneno djelo poticanja, pomaganja ili sudioništvo i pokušaja.

Geopolitički/ekonomski/sigurnosni i pravni (s pravnim stečevinama, op.a.) „prodor“ Europske unije prema Istoku i Jugoistoku Europe, utjecati će na činjenicu da će Republika Hrvatska 2004. godinestjeći statuszemlje kandidata za članstvo u Europsku uniju, a što će s obzirom na stečeni status utjecatina normativno usklađivanje nacionalnog zakonodavstva sa pravnom stečevinom Europske unije.⁸ Stjecanje statusa zemlje kandidata i započinjanje 2005. godine pregovara Republike Hrvatske s Europskom unijom, kao sami teroristički napadi u Europi 2004. (Madrid)⁹ i 2005. godine (London)¹⁰ utjecati će na daljnju europsku zakonodavnu borbu protiv terorizma. U konkretnom smislu, Vijeće Europske unije o 20. rujna 2005. godine donijet će Odluku 2005/671/PUP o razmjeni informacija i suradnji u vezi s kaznenim djelima¹¹, kao i ključni dokument/akt od 30. studenog 2005. godine – Strategiju za borbu protiv terorizma.¹² Navedena Strategija kao ključni element u borbi protiv terorizma Europske unije biti će dio globalne borbe protiv terorizma i stvaranja sigurnije Europe budući će ista biti usmjerena na četiri stupa djelovanja – prevenciju, zaštitu, progon i odgovor.

Pripadnost Republike Hrvatske zapadnoeuropskim kulturnim, političkim i normativnim vrijednostima, ista će upotpunit činjenicom zatvaranja svih pre-

7 Službeni list Europske unije, Službeni list Europskih zajednica, 19/Sv. 9., L 164/3 od 22. 06. 2002., <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/PDF/?uri=CELEX:32002F0475&from=FR> (28. 05. 2019.)

8 Republika Hrvatska je dobila status službenog kandidata za punopravno članstvo u Europskoj uniji na zasjedanju Europskog vijeća u Bruxellesu 18. lipnja 2004. O samom činu stjecanja zemlje kandidata EU vidi više u Bulletin EU, 21. 06. 2004., str. 7. i 8.

9 O terorističkom napadu u Madridu i njegovim posljedicama vidi više na <https://www.nytimes.com/2004/03/12/world/bombings-in-madrid-the-attack-10-bombs-shatter-trains-in-madrid-killing-192.html> (01. 06. 2019.)

10 O terorističkom napadu u Londonu vidi više na <https://www.gov.uk/government/publications/report-into-the-london-terrorist-attacks-on-7-july-2005> (01. 06. 2019.)

11 Više o Odluci Europske unije 2005/671/PUP o razmjeni informacija i suradnji u vezi s kaznenim djelima vidi na COUNCIL DECISION 2005/671/JHA of 20 September 2005 on the exchange of information and cooperation concerning terrorist offences Official Journal of the European Union, L 253/22, 23., 24., 29. 09. 2005.

12 Vijeće Europske unije, *Strategija Europske unije za borbu protiv terorizma*, <https://register.consilium.europa.eu/doc/srv?l=EN&f=ST%2014469%202005%20REV%204> (05. 06. 2019.)

govaračkih poglavlja 30. lipnja 2011. godine, kao i potpisivanjem 9. prosinca 2011. godine Ugovora o pristupanju Europskoj uniji. Unatoč činjenici ispunjenja svih uvjeta i zatvaranja svih pregovaračkih poglavlja iz pristupnih pregovora, poglavito poglavlja 24 Pravda, sloboda i sigurnost, hrvatski zakonodavni okvir i zakonodavna borba s pojavom terorizma time neće prestati. Pojavom Arapskog proljeća 2011. godine, kao i samih implikacija koje će nastati u Europi nakon takve pojave (migracije stanovništva, teroristički napadi u Oslu, Parizu, Kopenhagenu)¹³, a poglavitoterorističkih napadana Barcelonu 2017., Stockholm 2017., Berlin 2016., Nica 2016., Pariz i Kopenhagen 2015. godine utjecati će na novu pravnu borbu protiv terorizma u Europi kroz Direktivu o suzbijanju terorizma 2016. godine.¹⁴ Upravo, a kako bi se odgovorilo na sve veću terorističku prijetnju, direktivom se jača pravni okvir EU-a u pogledu sprečavanja terorističkih napada kriminalizacijom djela poput pohađanja obuke za terorizam i putovanja u terorističke svrhe te organizacije ili olakšavanja takvog putovanja, te se istom jačaju i prava žrtava terorizma.

Realitet terorističkih prijetnji nad Europom, zbog nestabilnosti Bliskog istoka i pojave novih oblika ugroza, Europa će u vidu normativne/zakonodavne borbe protiv terorizma donijeti još jedan pravni akt, Direktivu (EU) 2017/541 Europskog parlamenta i Vijeća od 15. ožujka 2017. o suzbijanju terorizma i zamjeni Okvirne odluke Vijeća 2002/475/PUP i o izmjeni Odluke Vijeća 2005/671/PUP.¹⁵Značaj navedene Direktive biti će taj što će se opetovano naglasiti da:

- „Teroristička djela čine jedno od najtežih kršenja univerzalnih vrijednosti ljudskog dostojanstva, slobode, jednakosti i solidarnosti te uživanja ljudskih prava i temeljnih sloboda na kojima je Unija utemeljena. Ona također predstavljaju jedan od najtežih napada na demokraciju i vladavinu prava, načela koja su zajednička državama članicama i na kojima se Unija temelji,¹⁶ te će se dati
- taksativni popis niza teških kaznenih djela, poput napada na život osobe, kao namjernih djela koja se mogu kvalificirati kao kaznena djela terorizma kada i ako su počinjena s posebnim terorističkim ciljem, to jest kako bi se ozbiljno zastrašilo stanovništvo ili kako bi se protupravno prisilila tijela vlasti ili

13 O takvim činjenicama koje će utjecati na Europsku vanjsku i sigurnosnu politiku, kao i samu borbu protiv terorizma vidi više u Izvješću Odbora za vanjske poslove Europskog parlamenta o razdoblju nakon Arapskog proljeća: smjernice za budućnost regije MENA (2018/2160(INI)) na mrežnoj stranici http://www.europarl.europa.eu/doceo/document/A-8-2019-0077_HR.html (08. 06. 2019.)

14 Directive of the European Parliament and of the Council on combating terrorism and replacing Council Framework Decision 2002/475/JHA on combating terrorism, 02. 12. 2015.

15 Službeni list Europske unije, L 88/6 -21, 31.03.2017.

16 Ibidem

međunarodna organizacija na činjenje ili nečinjenje bilo koje radnje ili kako bi se ozbiljno destabilizirale ili uništile temeljne političke, ustavne, gospodarske ili društvene strukture neke zemlje ili međunarodne organizacije.¹⁷

Slijedom navedenih kronološko/metodički međunarodno političkih i pravno-povijesnih okolnosti navedenih u ovom poglavlju, a koje ćemo staviti u korelaciju u slijedećem poglavlju s hrvatskom pravno-povijesnim aktivizmom u borbi protiv terorizma, jasno možemo u ovom dijelu rada zaključiti da se Europsko poimanje borbe protiv terorizma razvijalo uporedno s razvojem međunarodnih događanja, a koji su (in)direktno utjecali na normativni/zakonodavni aktivizam Europske unije, a samim time i na sve druge države članice i one koje su to željele biti u smislu prihvaćanja samih akata Europske unije i harmoniziranja nacionalnog zakonodavstva s pravnim stečevinama Unije.

3. Hrvatski pravno-povijesni realiteti (pravno-povijesne činjenice) u borbi protiv terorizma

Realitet suvremene pravne borbe protiv terorizma u Republici Hrvatskoj moramo sagledavati u povijesnim okolnostima takve borbe i same činjenice nastanka državnosti Republike Hrvatske s početka 90-ih godina prošloga stoljeća. Stjecanje državnosti i želja pripadnosti zapadnoeuropskim (Europskoj ekonomskoj zajednici, Europskoj uniji, op.a.) civilizacijskim, političkim i pravnim vrijednostima, uz činjenicu utjecaja drugih okolnosti i činjenica (globalne borbe protiv terorizma, terorističkih napada po Europi) utjecati će na hrvatski normativni aktivizam i činjenicu unaprjeđivanja borbe protiv terorizma pravnim putem/pravnim mehanizmima. U tom smislu, s počecima državnosti, Republika Hrvatska s obzirom na realitet teritorijalnog ovladavanja, sigurnosnog stanja i geopolitičkih okolnosti u samom okružju donijet će 4. studenog 1992. godine Zakon o kaznenim djelima podrivačke i terorističke djelatnosti protiv državnog suvereniteta i teritorijalne cjelovitosti Republike Hrvatske¹⁸, kao i 22. ožujka 1993. godine pročišćeni tekst Krivičnog zakona¹⁹ u kojem će člankom 236. definirati pojam Terorizam;

„Tko u namjeri ugrožavanja ustavom utvrđenog državnoga i društvenog ustrojstva ili sigurnosti Republike Hrvatske izazove eksploziju ili požar, ili poduzme drugu općeopasnu radnju ili čin nasilja kojim je stvoren osjećaj nesigurnosti kod građana, kaznit će se zatvorom najmanje tri godine“.

17 Ibidem

18 Zakon o kaznenim djelima podrivačke i terorističke djelatnosti protiv državnog suvereniteta i teritorijalne cjelovitosti Republike Hrvatske, Narodne novine RH, 74/92

19 Pročišćeni tekst Krivičnog zakona Republike Hrvatske, Narodne Novine RH, 32/93

Paralelno s razvojem hrvatske državnosti i implementacija hrvatske političke strategije pripadnosti zapadnoeuropskim političkim, geopolitičkim, pravnim i sigurnosnim asocijacijama, Republika Hrvatska će 26. lipnja 1997. godine donijeti Zakon o sprječavanju pranja novca, kao i sam Pravilnik o načinu i rokovima obavješćivanja Ureda za sprječavanje pranja novca te načinu vođenja popisa prikupljenih podataka.²⁰ Razlog navođenja navedenog zakona leži u činjenici što su Zakon i Pravilnik bili usklađeni s odredbama Prve direktive Europskog parlamenta i Vijeća br. 91/308/EEC o prevenciji korištenja financijskog sustava u svrhu pranja novca²¹, te što će upravo kroz daljnji razvoj događaja u Europi i Svijetu i globalne borbe protiv terorizma, pranje novca u svrhu financiranja terorizma kao kazneno djelo dobiti novu dimenziju u europskom i hrvatskom pravnom kontekstu.

Upravo nova dimenzija pozicioniranja terorizma u hrvatskom nacionalnom zakonodavstvu u odnosu na europske pravne stečevine, dogoditi će se 1997. godine donošenjem novog Kaznenog zakona, gdje će u poglavlju Protudržavni terorizam, člankom 141. biti propisano:

„Tko s ciljem ugrožavanja ustavnog ustrojstva ili sigurnosti Republike Hrvatske prouzroči eksploziju ili požar, ili kakvom općeopasnom radnjom ili sredstvom izazove opasnost za živote ljudi ili imovinu, ili izvrši otmicu neke osobe ili počinu neko drugo nasilje na području Republike Hrvatske ili prema njezinu građaninu, i time prouzroči osjećaj osobne nesigurnosti kod građana, kaznit će se kaznom zatvora najmanje tri godine“, kao i člankom 169. stavkom 1. istog zakona u poglavlju Međunarodni terorizam biti propisano: „Tko s ciljem da naškodi stranoj državi ili međunarodnoj organizaciji prouzroči eksploziju ili požar ili kakvom općeopasnom radnjom ili sredstvom izazove opasnost za ljude ili imovinu ili izvrši otmicu neke osobe ili počinu neko drugo nasilje, kaznit će se kaznom zatvora najmanje tri godine“.²²

Razvoj događaja na globalnoj političkoj sceni s početka 21. stoljeća, prvenstveno misleći o događajima od 11. rujna 2001. godine uzrokovat će pravnu i političku reakciju i Europske unije u globalnoj borbi protiv terorizma. U tom smislu normativna reakcija Europske unije nakon navedenog događaja reflektirati će se i kroz donošenje akata od strane Republike Hrvatske s kojima će se ista u potpunosti normativno identificirati s Europskom unijom. Normativna identifikacija ili sama

20 Zakon o sprječavanju pranja novca, Narodne Novine RH, 69/97 i Pravilnik o načinu i rokovima obavješćivanja Ureda za sprječavanje pranja novca te načinu vođenja popisa prikupljenih podataka, Narodne novine RH, 114/97

21 Council Directive 91/308/EEC of 10 June 1991 on prevention of the use of the financial system for the purpose of money laundering, Official Journal of the European Communities No L 166/77

22 Kazneni zakon Republike Hrvatske, Narodne Novine RH, 110/97

transplantiranost pravnih normi Europske unije u hrvatski pravni okvir, upravo kroz globalni rat protiv terorizma²³ iznjedrit će dualizam pravne i političke odgovornosti u istom ratu od strane Republike Hrvatske prema zapadnoeuropskim civilizacijskim krugovima; kao prvo pripadnost međunarodnoj borbi protiv terorizma, a kao drugo usklađivanje hrvatskog zakonodavnog okvira s europskim pravnim stečevinama i pravnim okvirom u borbi protiv terorizma, što će u konačnici upravo činiti ispunjenje dijela pregovaračkog poglavlja 24 u postupku pristupanja članstvu Europskoj uniji. U tom smislu nastavno na Rezoluciju 1373 Vijeća sigurnosti i samu implementaciju iste, Republika Hrvatska je putem Ministarstva vanjskih poslova iniciralo osnivanje Međuresorske radne skupine za praćenje nacionalne provedbe navedene rezolucije, dok je Vlada Republike Hrvatske u tom smislu donijela Odluku kojom je i osnovana takva Međuresorska radna skupina 22. studenog 2001.²⁴, kao i to da je od strane iste 24. prosinca 2001. godine donijet Zaključak kojom se nadležna tijela obvezuju samostalno pokrenuti legislativnu proceduru u skladu s Rezolucijom 1373.

U daljnjoj hrvatskoj „pravnoj borbi protiv terorizma“, a u kontekstu hrvatskog približavanja zapadnoeuropskim pravnim vrijednostima, Republika Hrvatska će paralelno s navedenim europskom pravnom borbom protiv terorizma 19. ožujka 2002. donijeti Strategiju nacionalne sigurnosti uz koji će se prikazati politički smjer iste („sadašnje geopolitičke pozicije Republike Hrvatske – koju obilježava odlučno nastojanje za približavanjem i ulaskom u euro-atlantske i europske sigurnosne organizacije...Širenje Europske unije i NATO-a predstavlja za Hrvatsku najznačajniji međunarodni proces. Pristupanje objema integracijama jest jedan od najvažnijih nacionalnih ciljeva. Hrvatska u potpunosti dijeli i podupire vrijednosti i ciljeve na kojima su EU i NATO utemeljeni“).²⁵Također, u istom nacionalnom dokumentu, u poglavlju „Sigurnosno okružje i izazovi Republike Hrvatske“ definiran je pojam terorizma, kao i sama hrvatska borba protiv istog; „Terorizam kao globalna prijetnja najizraavnije naglašava važnost načela nedjeljivosti sigurnosti. Mada se na njegovu opasnost učestalo i sustavno upozoravalo u protekloj dekadi, stvarnim je globalnim izazovom terorizam postao nakon napada na Sjedinjene Američke Države, 11. rujna 2001. Bez odgovarajuće suradnje čitave međunarodne zajednice, terorizam kao globalna prijetnja neće biti iskorijenjen. Iako nije izravno ugrožena, Hrvatska u potpunosti podupire napore i ciljeve Međunarodne antiterorističke koalicije, predvođene Sjedinjenim Američkim Državama. Hrvatska, sukladno s vlastitim mogućnostima, u koordini-

23 Rezolucija 1373 Vijeća sigurnosti UN-a od 28. 09. 2001. godine

24 Odluka Vlade Republike Hrvatske o osnivanju Međuresorske radne skupine za praćenje nacionalne provedbe Rezolucije 1373 VS, Narodne Novine RH, 104/01

25 Strategija nacionalne sigurnosti Republike Hrvatske, Narodne Novine RH, 32/02

ranim naporima s međunarodnom zajednicom, Koaliciji pruža aktivnu potporu. Riječ je o strateškom opredjeljenju za zajedničke vrijednosti, ciljeve i sredstva“.²⁶

Ispunjenost navedenim formalnim uvjetima pristupa međunarodnoj/globalnoj borbi protiv terorizma, a na osnovama međunarodnog prava (kao i europskog javnog prava), Republika Hrvatska će kroz otvaranje pristupnih pregovora o pristupanju Europskoj uniji, kao i ispunjenjem svih uvjeta za pojedino poglavlje, konkretno Poglavlje 24 iznijeti pregovaračko stajalište o navedenom poglavlju za Međunarodnu konferenciju o pristupanju Republike Hrvatske Europskoj uniji 10. travnja 2008. godine u kojem će navesti: „Pristup Hrvatske u suzbijanju međunarodnog terorizma u potpunosti odgovara prioritetima sadržanim u tzv. četiri stupa Protuterorističke strategije EU od 1. prosinca 2005“.²⁷ U istom dokumentu navedeno je da su glavne strateške postavke u borbi protiv terorizma sadržane u Strategiji nacionalne sigurnosti, Kaznenom zakonu, Zakonu o kaznenom postupku, te da je Republika Hrvatska stranka 12 međunarodnih antiterorističkih konvencija i protokola navedenih u Dodatku Zajedničkog stajališta Vijeća 2001/930/ZVSP od 27. prosinca 2001. o borbi protiv terorizma.

Razvoj terorističkih događaja u Europi, kao i činjenica same političke želje hrvatskog preuzimanja europskih pravnih stečevina i ispunjenost uvjeta iz Poglavlja 24 i samog potpoglavlja Terorizam, utjecati će na daljnje normativne/političke odluke od strane Republike Hrvatske. Prvenstveno u smislu donošenja od strane Vlade Republike Hrvatske Zaključka kojim se donosi Nacionalna strategija za prevenciju i suzbijanje terorizma i gdje se određuje opći okvir djelovanja u borbi protiv terorizma, te se daju smjernice za unaprjeđivanje postojećih i razvoj novih mjera, mehanizama i instrumenata prevencije i suzbijanja terorizma. U istom dokumentu se navodi da Nacionalna strategija podupire i usklađenja je s ciljevima i vrijednostima koji su zacrtani u Globalnoj protuterorističkoj strategiji Ujedinjenih naroda i Protuterorističkoj strategiji Europe unije, kao i drugim temeljnim protuterorističkim dokumentima iz okvira rada UN, EU, NATO-a, OSCE-a i Vijeća Europe.²⁸ Nadalje, izmjenom Kaznenog zakona u prosincu 2008.

26 Ibidem

27 Vlada Republike Hrvatske, putem Koordinacije za vođenje pregovora o pristupanju Republike Hrvatske Europskoj uniji iznijet će službeno Pregovaračko stajalište Republike Hrvatske za Međuvladinu konferenciju o pristupanju Republike Hrvatske Europskoj uniji za poglavlje 24. „Pravda, sloboda i sigurnost“ od 10. travnja 2008., <http://www.mvep.hr/custompages/static/hrv/files/pregovori/4/24.pdf> (12. 06. 2019.)

28 Nacionalna strategija za prevenciju i suzbijanje terorizma Republike Hrvatske, Narodne Novine RH, 139/08 i Izvješće o ispunjavanju obveza iz poglavlja 24. – Pravda, sloboda i sigurnost za razdoblje od 11. travnja 2008. godine (Predaja pregovaračkog stajališta za poglavlje 24 Predsjedništvu EU) do listopada 2010. godine, Zagreb, listopad 2010., str. 27.

godine²⁹ Republika Hrvatska u potpunosti će uskladiti svoje zakonodavstvo s EU definicijom terorizma, odnosno definicija terorizma će se uskladiti s Okvirnom odlukom 2002/475/PUP od 13. lipnja 2002. godine o borbi protiv terorizma, te će se iste godine (2008., op. a.) donijeti i Zakon o sprječavanju pranja novca i financiranju terorizma.³⁰

Upravo kroz navedenu normativno uređenje borbe protiv terorizma primjećujemo interakciju međunarodnih i unutarnjopolitičkih okolnosti s političkim i pravnim aktivizmom, tj. povezivost akcije i reakcije, a što će imati u konačnici za cilj ispunjenost formalnih uvjeta iz pristupnih pregovara i sam hrvatski primitak u punopravno članstvo Europske unije. Povijesni slijed događanja i interakcije između terorističkih događaja u Europi nakon Arapskog proljeća 2010./2011. godine i samog zatvaranja u drugoj polovici svih poglavlja iz pristupnih pregovora, utjecati će na daljnji pravni/normativni i politički aktivizam Republike Hrvatske u borbi s terorizmom, a sve u skladu s međunarodnopravnim aktima, prvenstveno s pravnim stečevinama Europske unije. U svrhu dokazivanja navedenog, Republika Hrvatska će već novim Kaznenim zakonom od 2011. godine definirati kaznena djela terorizma, financiranje terorizma, javnog poticanja na terorizam, novačenja za terorizam, obuka za terorizam kao i samo terorističko udruženje.³¹

Utjecaj Arapskog proljeća, europska pravna borba protiv terorizma, kao i sama provedba nacionalni akata koji u sebi inkorporiraju „borbu protiv terorizma“, najvidljivije će biti prikazano kroz Akcijski plan Vlade Republike Hrvatske za prevenciju i suzbijanje terorizma u kojem će se nedvosmisleno i precizno odrediti svi mehanizmi, kao i normativno uređenje terorizma i protuterorizma.³² Upravo dokaz navedenoj tvrdnji možemo vidjeti u podnaslovu/poglavljju Akcijskog plana u kojem se navodi: „Obaveze Republike Hrvatske u protuterorističkom kompleksu imaju dvojako izvorište: nacionalno zakonodavstvo te norme i odredbe međunarodnih dokumenata koje je Republika Hrvatska prihvatila ili su u postupku prihvaćanja. Trenutni pravni okvir za prevenciju i suzbijanje terorizma čine norme međunarodnog prava i zakonodavstvo Republike Hrvatske. Pravni okvir prevencije i suzbijanja terorizma ne čine samo oni zakoni i propisi koji direktno apostrofiraju terorizam već i svi oni zakoni, uredbе, pravilnici i drugi pravni akti koji se tiču uloge, funkcioniranja, i suradnje pojedinih subjekata protuterorističkog sustava Republike Hrvatske koji u okviru ukupnog sustava nacionalne (i međunarodne) sigurnosti djeluju kako na međunarodnoj tako i na

29 Izmjene i dopune Kaznenog zakona Republike Hrvatske, Narodne Novine RH, 152/08

30 Zakon o sprječavanju pranja novca i financiranju terorizma, Narodne Novine RH, 87/08

31 Kazneni zakon Republike Hrvatske, Narodne Novine RH, 125/11

32 Akcijski plan za prevenciju i suzbijanje terorizma, Narodne Novine RH, 136/12

nacionalnoj razini“.³³Iako je u samom Akcijskom planu u potpoglavlju „Zakonodavstvo Republike Hrvatske“ (misli se na sve pravne akte i zakonodavni okvir Republike Hrvatske u kojem je propisana na bilo koji način prevencija i suzbijanje terorizma, op.a.) propisan cjelokupni zakonodavni okvir Republike Hrvatske u smislu prevencije i suzbijanja terorizma na nacionalnoj osnovi, bez obzira na pristupanje Republike Hrvatske Europskoj uniji 1. srpnja 2013. godine, činjenica učestalosti terorističkih napada u Europi (Pariz 2015, Kopenhagen 2015., op.a.) utjecati će na daljnje pravne korake u prevenciji i suzbijanju terorizma.

Također činjenica masovnog priljeva izbjeglica i migranata „Balkanskom rutom“ na istočne granice Republike Hrvatske tijekom 2015. i s početka 2016. godine³⁴, a koje se ujedno zbog geografskog položaja mogu smatrati rubnim granicama Europske unije, utjecat će na hrvatski normativni aktivizam. Iako Republika Hrvatska nije dijelom Schengenskog sporazuma, ista će većini izbjeglica i migranata poslužiti kao tranzitna zemlja prema zapadnim zemljama Europske unije. Takva činjenica, neće utjecati na hrvatsko sigurnosno postupanje, a koje će se odnositi kako na zaštitu nacionalne sigurnosti, tako i samu hrvatsku zaštitu od terorizma. U tom smislu Republika Hrvatska donijet će 24. lipnja 2015. godine Zakon o međunarodnoj i privremenoj zaštiti gdjeimplementirati sve direktive i uredbe Europske unije koje se odnose po pitanju azila, tražitelja međunarodne zaštite, stranaca pod supsidijarnom zaštitom i stranaca pod privremenom zaštitom.³⁵ Navedenim zakonom, člankom 30. i 31. upravo će se definirati razlozi zbog kojih bi se kroz priljev izbjeglica i migranata odbilo pravo na azil kao i pravo na supsidijarnu zaštitu.

Kako smo u uvodnom dijelu ovog rada i istraživanja naglasili dapravno normiranje borbe protiv terorizma kauzalno je povezivo kako po pitanju zaštite nacionalne sigurnosti u nacionalnom značenju, tako i u europskom kontekstu, Vlada Republike Hrvatske će stoga 7. listopada 2015. godine donijeti Nacionalnu strategiju za prevenciju i suzbijanje terorizma u kojoj će se upravo potvrditi zaštita nacionalne sigurnosti, mjere borbe protiv terorizma, tako i pružanje doprinosa međunarodnim protuterorističkim naporima; „Ciljeve u borbi protiv terorizma treba ostvariti provođenjem mjera prevencije, suzbijanja, mjera zaštite i saniranja štete od terorističkog napada, mjera kaznenog progona i procesuiranja osoba i subjekata povezanih s terorizmom, jačanjem međuinstitucionalne koordinacije i međunarodne suradnje..... usklađivanje nacionalnog kaznenog

33 Isto

34 O samom broju izbjeglica koji su prošli kroz Republiku Hrvatsku od početaka izbjegličke krize govori Ranko Ostojić, ministar unutarnjih poslova Republike Hrvatske, <https://dnevnik.hr/vijesti/hrvatska/ranko-ostojic-kroz-hrvatsku-proslo-581-590-osoba---422446.html> (14. 06. 2019.)

35 Zakon o međunarodnoj i privremenoj zaštiti, Narodne novine RH, 70/15

prava s međunarodnim konvencijskim pravom i pravnom stečevinom Europske unije u cilju učinkovitog kaznenog procesuiranja i sankcioniranja svih oblika planiranja, pripremanja, organiziranja i počinjenja svih kaznenih djela povezanih izravno ili neizravno s terorizmom uključujući i kaznena djela kibernetičkog kriminala povezana s terorizmom, kao i međunarodnih mjera ograničavanja vezanih uz terorizam“.³⁶

Evaluacija normativne borbe protiv terorizma na nacionalnoj razini uslijed daljnjih terorističkih napada u Europi (Manchester, Stockholm, London, Berlin)³⁷, kao i odljevom stranih državljana u rat u Siriji dobit će novu dimenziju borbe u smislu donošenja Izmjena i dopuna Kaznenog zakona Republike Hrvatske, a koji će biti u kauzalnoj interakciji s Direktivom EU Parlamenta i Vijeća Europske unije od 15. ožujka 2017. godine o suzbijanju terorizma i zamjeni Okvirne odluke Vijeća 2002/475/PUP i o izmjeni Odluke Vijeća 2005/671/PUP. Izmjene i dopune Kaznenog zakona upravo će slijediti tu preporuku i daljnje modificirati činjenični opis kaznenih djela vezanih uz kaznena djela: financiranje terorizma, novačenje za terorizam, obuka za terorizam, putovanje u svrhu terorizma.³⁸ Iz navedeno vidljive interakcije između akcije (terorističkih događaja i europskog odgovora) i reakcije (hrvatski normativni odgovor), hrvatski pravno-politički realitet u borbi protiv terorizma reflektirati će se i kroz usvojenu Strategiju nacionalne sigurnosti Republike Hrvatske. U navedenoj Strategiji borba protiv terorizma „provodit će se integriranim pristupom i međuresornom suradnjom, primjenom mjera prevencije, suzbijanja, zaštite i kaznenog progona te jačanjem međunarodne suradnje“³⁹, čime nedvojbeno uočavamo na kojim mehanizmima se daje naglasak u borbi protiv terorizma. Nastavno na takva promišljanja i činjenice, a u smislu praćenja suvremenih europskih trendova u borbi protiv terorizma, Zakon o sprječavanju pranja nova i financiranja terorizma⁴⁰ biti će posljednji od pravnih mjera i mehanizama u suvremenoj pravnoj povijesnoj borbi Republike Hrvatske protiv terorizma.

Slijedom kronološki iznijetih činjenica o hrvatskoj pravno-povijesnoj borbi protiv terorizma, nedvojbeno je da suvremena hrvatska pravna borba protiv teroriz-

36 Nacionalne strategije za prevenciju i suzbijanje terorizma, Odluka Vlade Republike Hrvatske, 07. 10. 2015., Narodne Novine RH, 108/15

37 O kronologiji terorističkih napada u Europi, a koji će utjecati na normativni aktivizam međunarodne zajednice, tako i same Republike Hrvatske vidi više u dnevnom tisku „Večernji list“ pod naslovom „Ovo je 14 terorističkih napada u Europi posljednjih 10-ak godina, <https://www.vecernji.hr/vijesti/ovo-je-14-najgorih-teroristickih-napada-u-europi-u-zadnjih-10-ak-godina-1189084> (14. 06. 2019.)

38 Izmjene i dopune Kaznenog zakona Republike Hrvatske, Narodne Novine RH, 118/18

39 Strategija nacionalne sigurnosti Republike Hrvatske, Narodne Novine RH, 73/17

40 Zakon o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma, Narodne Novine RH, 108./17

ma započinje s 11. rujna 2001. godinom i terorističkim napadom na Sjedinjene Američke Države. Taj događaj je ključan za razvoj normativnog aktivizma u polju borbe protiv terorizma jer će se upravo hrvatski pravni okvir identificirati s međunarodnopravnim okvirom, a posebice s europskim pravnim stečevinama i europskim odrednicama u borbi protiv terorizma. Takva činjenica hrvatske harmonizacije zakonodavstva glede borbe protiv terorizma dogodit će se i prije službenog otvaranja poglavlja 24 Republike Hrvatske s Europskom unijom, a sama ispunjenost uvjeta iz istog poglavlja biti će koincidirana ranijim hrvatskim pravnim aktivizmom u međunarodnoj borbi protiv terorizma.

4. Zaključna promišljanja

Suvremena hrvatska pravno-povijesna borba protiv terorizma, uzimajući u obzir vremensko razdoblje od međunarodnog priznavanja hrvatske državnosti pa do kraja druge dekade dvadesetog stoljeća biti će spoj praćenja suvremenih geopolitičkih/političkih i pravnih okolnosti i samim time involviranosti međunarodnih/europskih pravnih odrednica u nacionalno hrvatsko zakonodavstvo. Involviranost međunarodnopravnih, a posebice europskih pravnih akata u hrvatski zakonodavno-pravni okvir biti će odraz dualističkog činjeničnog stanja, konkretno pripadnost zapadnoeuropskim pravnim i civilizacijskim vrijednostima i ujedno samim time hrvatsko ispunjavanje formalno-pravnih uvjeta da bi se pripalo takvim vrijednostima, tj. ispunjavanje uvjeta iz Poglavlja 24. Ispunjavanje uvjeta iz navedenog Poglavlja samim time biti će kauzalno povezano između borbe protiv terorizma na globalnoj osnovi i realiteta hrvatskog političkog i samim time pravnog aktivizma u smislu pripadnosti takvoj borbi. Takav politički aktivizam putem pravnog normativizma i samog povijesnog slijeda terorističkih događanja na globalnoj međunarodnoj razini i u Europi, kao i proklamirane globalne antiterorističke koalicije, u odnosu na hrvatski nacionalni zakonodavni prostor reflektirati će se kroz hrvatsko prihvaćanje *acquis communautaire* Europske unije, čime uz ispunjavanje uvjeta iz Poglavlja 24 i svih ostalih Poglavlja Republika Hrvatska će steći punopravno članstvo u Europskoj uniji. Činjenica normativnog usklađivanja nacionalnih pravnih normi s međunarodnopravnim aktima koji pravno reguliraju borbu protiv terorizma kauzalno će biti povezano u nacionalnom značenju s odrednicama i samim pitanjem nacionalne sigurnosti. Povezivost s odrednicama i pitanjem nacionalne sigurnosti Republike Hrvatske u širem kontekstu i na suvremeno hrvatsko regionalno okruženje implicira se u činjenici da upravo susjedne zemlje koje imaju političku želju za ulaskom u Europsku uniju kroz svoja nacionalna zakonodavstva moraju normativno/zakonodavno također urediti pitanje nacionalne borbe protiv terorizma.

Stoga, suvremena (pravno-povijesna) borba protiv terorizma od strane Republike Hrvatske, poglavito počevši od 2001. godine dokazuje pripadnost zapadnoeuropskim vrijednostima, a usklađivanje nacionalnog zakonodavstva s pravnim stečevinama Europske unije po pitanju navedene borbe ujedno utječe i na zaštitu nacionalnih interesa (nacionalne sigurnosti).

Literatura/References

Akcijski plan za prevenciju i suzbijanje terorizma, *Narodne Novine RH*. (2012). Br. 136.

Bilandžić, M. (2013). Terorizam i restrukturiranje društvene moći. *Polemos*, 16. 31.

Bulletin Quotidien Europe, Agence Europe, br. 8054, 6-8, <https://agenceurope.eu/en/bulletin/article/8054/1>

Bulletin EU, (2004). 21. 6. 2004., 7-8.

COUNCIL DECISION 2005/671/JHA of 20 September 2005 on the exchange of information and cooperation concerning terrorist offences Official Journal of the European Union, (2005). L 253/22, 23., 24., 29.9.

Council Directive 91/308/EEC of 10 June 1991 on prevention of the use of the financial system for the purpose of money laundering, Official Journal of the European Communities No L 166/77

Direktiva (EU) 2017/541 Europskog parlamenta i Vijeća od 15. ožujka 2017. o suzbijanju terorizma i zamjeni Okvirne odluke Vijeća 2002/475/PUP i o izmjeni Odluke Vijeća 2005/671/PUP. (2017).

Definicija terorizma putem mrežne stranice Europske komisije. https://ec.europa.eu/home-affairs/what-we-do/policies/crisis-and-terrorism_en/.

Definicija terorizma putem mrežne stranice Europskog vijeća. <https://www.consilium.europa.eu/hr/policies/fight-against-terrorism/>.

Derenčinović, D. (2007). Novi obzori suvremenog terorizma i antiterorizma. Akademija pravnih znanosti Hrvatske- Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu.

Derenčinović, D. (2002). Oglеди o terorizmu i antiterorizmu. Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu.

Directive of the European Parliament and of the Council on combating terrorism and replacing Council Framework Decision 2002/475/JHA on combating terrorism. (2002).

Glavina, M., & Banović, Š.R. (2017). Terorizam - kontekst, financiranje i ekonomske posljedice. *Pravnik*, 51, 1 (102). 43.

<https://dnevnik.hr/vijesti/hrvatska/ranko-ostojic-kroz-hrvatsku-proslo-581-590-osoba---422446.html>

Izmjene i dopune Kaznenog zakona Republike Hrvatske, *Narodne Novine RH*, (2008). Br. 152.

Izmjene i dopune Kaznenog zakona Republike Hrvatske, *Narodne Novine RH*, (2018). Br. 118.

Izvešće Odbora za vanjske poslove Europskog parlamenta o razdoblju nakon Arapskog proljeća - smjernice za budućnost regije MENA. (2018). (2160(INI)), http://www.europarl.europa.eu/doceo/document/A-8-2019-0077_HR.html.

Kazneni zakon Republike Hrvatske, *Narodne Novine RH*, (1997). Br. 110.

Kazneni zakon Republike Hrvatske, *Narodne Novine RH*, (2011). Br. 125.

Kopenhaški kriteriji. https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/policy/conditions-membership_en.

Lutz, J.M., Lutz, B.J. (2010). Democracy and Terrorism. *Perspectives on Terrorism, journal of the Terrorism Research Initiative and the Center for Terrorism and Security Studies*, Volumes 4, Issue 1. str. 63.

Nacionalna strategija za prevenciju i suzbijanje terorizma Republike Hrvatske. *Narodne Novine RH*, (2008). Br. 139.

Nacionalne strategije za prevenciju i suzbijanje terorizma, Odluka Vlade Republike Hrvatske, 7. listopada 2015., *Narodne Novine RH*, (2015). Br. 139.

Odluka Vlade Republike Hrvatske o osnivanju Međuresorske radne skupine za praćenje nacionalne provedbe Rezolucije 1373 VS. *Narodne Novine RH*, (2001). Br. 104.

Official Journal of the European Communities, No L 166/77.

Pravilnik o načinu i rokovima obavljanja Ureda za sprječavanje pranja novca te načinu vođenja popisa prikupljenih podataka, *Narodne novine RH*, (1997). Br. 114.

Pregovaračko stajalište Republike Hrvatske za Međuvladinu konferenciju o pristupanju Republike Hrvatske Europskoj uniji za poglavlje 24. „Pravda, sloboda i sigurnost“ (2008). 10. travnja 2008., <http://www.mvep.hr/custompages/static/hrv/files/pregovori/4/24.pdf>

Pročišćeni tekst Krivičnog zakona Republike Hrvatske, *Narodne Novine RH*,(1993). Br. 32.

Rezolucija 1373 Vijeća sigurnosti UN-a. (2001). od 28. rujna.

Službeni list Europske unije, Službeni list Europskih zajednica, (2002). 19/Sv. 9., L 164/3., <https://eur-lex.europa.eu/legalcontent/HR/TXT/PDF/?uri=CELEX:32002F0475&from=FR>.

Službeni list Europske unije, (2017). L 88/6 -21.

Strategija nacionalne sigurnosti Republike Hrvatske. *Narodne Novine RH*, (2002). Br. 32.

Strategija nacionalne sigurnosti Republike Hrvatske. *Narodne Novine RH*,(2017). Br. 73.

Teroristički napad u Madridu. <https://www.nytimes.com/2004/03/12/world/bombings-in-madrid-the-attack-10-bombs-shatter-trains-in-madrid-killing-192.html>.

Teroristički napad u Londonu. <https://www.gov.uk/government/publications/report-into-the-london-terrorist-attacks-on-7-july-2005>.

Turkalj, K. (2002). Borba protiv terorizma na razini Europske unije. *Hrvatska pravna revija, Zagreb*, listopad. 1.

Vijeće Europske unije. Strategija Europske unije za borbu protiv terorizma. <https://register.consilium.europa.eu/doc/srv?l=EN&f=ST%2014469%202005%20REV%204>.

Zakon o sprječavanju pranja novca, *Narodne novine RH*, (1997). Br. 69.

Zakon o sprječavanju pranja novca i financiranju terorizma, *Narodne Novine RH*, (2008). Br. 87.

Zakon o međunarodnoj i privremenoj zaštiti, *Narodne novine RH*, (2015). Br. 70.

Zakon o sprječavanju pranja novca i financiranju terorizma, *Narodne Novine RH*, (2017). Br. 108.

Tomislav Dagen, PhD
Secretary, Academy of Arts and Culture, Osijek
Josip Juraj Strossmayer University in Osijek,
Republic of Croatia

**LEGAL-HISTORICAL CIRCUMSTANCES OF THE LEGAL (POLITICAL)
ACTIVISM IN THE FIGHT AGAINST TERRORISM IN CONTEMPORARY
LEGAL HISTORY OF THE REPUBLIC OF CROATIA**

Summary

*Considering the contemporary legal (normative) forms of combating terrorism in the European Union, it is unquestionable that behind every action (including a political one) there is a legal basis/foundation on which such action is based. Certain historical events from the end of the 20th century and the beginning of the 21st century, both in the world and in the European Union, as well as in the Republic of Croatia, prompted causality between the historical events/political decisions and legal standardisation/legal activism in the fight against terrorism. Normative regulation of the fight against terrorism will in (directly) reflect on the political action and normative regulation of the fight against terrorism even after the EU accession, due to the commonly known “war against terrorism”, the “Arab Spring”, and the occurrence of terrorist attacks in Europe, as well as the process of the EU accession and the EU membership. Normative regulation of the fight against terrorism, will have a multi-faceted role, considering the example of the Republic of Croatia from the legal-historical perspective. Firstly, it implies belonging to the global/European group of countries which normatively regulate the fight against terrorism; secondly, it implies harmonising Croatian legal standards which regulate the issue of combating terrorism with *acquis communautaire* of the European Union during the Croatia’s EU accession process; and thirdly, legal standardisation of the fight against terrorism is causally linked to national security, as well as to the security of the European Union and the neighbouring countries of the Republic of Croatia.*

Key words: *Terrorism, Legal standards, Legal Regulation of the Fight against Terrorism, National Security.*